

Vincent Déroche & Nicolas Vatin (der.),

Constantinople 1453. Des Byzantins aux Ottomans,

Toulouse: Anacharsis éd., 2016, 1408 s., 979-109-2011-29-6

Vincent Déroche ile Nicolas Vatin'in derlerken yirmiden fazla araştırmacıyı seferber ettiği bu pek kalın yeni kitap, Agostino Pertusi'nin yaklaşık kırk yıl önce Konstantinopolis'in düşüşü/İstanbul'un fethini konu alan derlemesinin yeni kaynaklarla zenginleştirilmesinden ibaret değil.¹ Elimizdeki iş bir öncekinden, yalnız nicel düzlemde değil nitelik olarak da daha kapsamlı. Kitabın uzun – yaklaşık yüz sayfalık– girişi, G. Saint-Guillain ve N. Vatin'in ana anlatıyı bağlamına yeni bulgu ve yaklaşımlar çerçevesinde yeniden oturttuğu genel girişten, kapsamlı zamandiziminden ve konuyla ilgili her bir metin bütüncesinin (Yunan ve Slavca; Garbi ve Osmanlıca metinler ve yazarları) kültürel ve dilsel evrenleri odağında ele alındığı ayrıntılı önsunumlardan oluşmuş. Kitabın ana gövdesi ise beş ayrı kısımdan müteşekkil. İlkinde, olay örgüsünü kurmamızı sağlayan müverrih anlatıları toplanmış (s. 103-447). Sırasıyla, Dukas, Tursun Bey, Safrantzis, Kritobulos, Aşıkpaşazade, Enveri, Ubertino Posculo, Nestor İskender ve Konstantin Mihailoviç'in metinlerinin çevirileri bu kısımda bulunuyor. İkinci kısım (s. 451-861), Galata, Venedik, Cenova, Rodos, Ankona, Girit, Roma ve Milano merkezli, bazıları ilk kez gün yüzüne çıkan, anlatısal olmayan metinleri (örn. mektuplar, anlaşmalar) topluyor. Birinci ve ikinci kısımlar, böylelikle, olayların zamandizimsel akışının ve de çağdaşlarınca alımlanmasının iyice anlaşılmasını sağladığı gibi, kalan bölümlerde ele alınacak olan tazammunlar ve sembolik düzlemdeki algılanma konularına da girişi kolaylaştırıyor. "Şehrin Düşmesi" başlıklı Üçüncü Bölüm, ağırlıklı olarak Rumca teganni ve ağıtların çevirilerini kapsıyor (s. 865-980). Bunların ardından Fetih'in öncesi ve sonrasında yazılan, önemli kısmı Osmanlıca olan, kehanet ve ilhamat metinlerinin çevirileri geliyor (s. 983-1060). Sondan bir önceki bölümde 1453 ve etkilerinin – Makarios Melissenos'un ki dışında – muahhar Osmanlı tarihçilerince işlenişine ayrılmış (s. 1063-1240). Çevirilen metinlerin teker teker tanıtılıp ayrıntılı biçimde bağlamlarına yerleştirilmiş olması gözönünde tutulursa, ortaya çıkan işin kapsamı belireverecektir. Kitap, 1453

1 Pertusi'nin kitabının Mahmut Şakiroğlu'nun ciddi tetkik, ek ve düzeltmeleriyle Türkçeye çevrildiğini anımsatalım: Agostino Pertusi, *İstanbul'un Fethi ve Dünya'daki Katkısı*, II Cilt, İstanbul, Fetih Cemiyeti, 2006.

sonrasında kentin şenlendirilmesi ve mağlupların akıbeti konulu N. Vatin'in iki çözümlemesi ve E. Borromeo'nun Rumeli Hisarı'nın seyahatlarca alımlanımını ele alan yazılarının ardından gelen ayrıntılı tenkit cihazı (sözlük, metinlerde sıkça anılan eşhasın çehreyazımı, kırk sayfalık kaynakça, bileşik dizin ve haritalar) ile tamamlanıyor. Kuşkusuz, bu başvuru kaynağı, hem efradını cami ağıyarını mani çok özenilmiş bir çalışma hem de benzer konu veya temaları ele alacak araştırmalar için örnek bir model.

Güneş Işıkssel

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

V.V. Poznahirev,

Ottomanskiye Voyennoplenniye v Rossii v Period Russko-Turetskoy Voynı 1877-1878 gg. [Ottoman Prisoners of war in Russia during the Russian-Turkish War of 1877-1878.]

S-Petersburg: Nestor-İstorya, 2017, 320 s., 978-544-6911-20-2

1877-1878 Osmanlı-Rus (93 Harbi) Harbi'nin 140. yıldönümü münasebetiyle Rusya'da Doç. Dr. Vitaliy Poznahirev tarafından yayımlanan "1877-1878 Rus-Türk Savaşı dönemi Osmanlı Askerleri Rusya'da" adlı çalışma, esir düşmüş askerlerin dramını gözler önüne sermesi bakımından çok önemlidir. Eserin yazarı, önceki mesleğinin subay olmasından dolayı çalışmalarını daha çok askerî tarih üzerine yoğunlaştırmış, savaş esirleri konusunu Rus arşivlerine dayanarak ortaya koymuştur. Poznahirev, 93 Harbi başta olmak üzere Birinci Dünya Harbinde esir düşmüş Osmanlı sivil ve askerleri konusu üzerine geniş kapsamlı ciddi araştırmalar yaparak bu alandaki önemli bir boşluğu doldurmuştur. Yazarın dedesinin Ruslarla yapılan savaşta esir düşmüş bir Türk olması, onun Rusya'daki Türk esirleri konusuna ilgi duymasının, araştırmalar yapmasının belki de en başta gelen sebebinin oluşturur. Vitaliy Poznahirev'in I. Dünya Savaşı dönemi Osmanlı esirleri hakkında yazdığı kitabı bu günlerde Türkçeye çevrilmekte ve en kısa sürede okuyucuyla buluşması umulmaktadır. Yazarın bu araştırma eserinin en önemli tarafı,